

Utgrävningarna av Antoniternas Ramundeboda

Den 16 maj besökte Arkeologiska föreningen utgrävningarna av Ramundeboda klosterruin strax utanför Laxå. Under åren 2008 – 2011 har Stiftelsen Kulturmiljövård utfört arkeologiska undersökningar i Ramundeboda beroende på att Länsstyrelsen i Örebro län bidrar till att göra platsen till ett attraktivt besöksmål. Grävningssledare har varit Jonas Ros, som gav oss en kunnig guidning av området.

Här fanns det under tiden ca 1475-1530 ett konvent tillhörande Antonitorden. Antoniterna tog emot resande och gav dem härbärge. De tog även hand om sjuka. Ramundeboda är en unik plats då det bara har funnits ett Antoniterkonvent i Sverige. Ramundeboda är ett område av riksintresse för kulturmiljövården.

På platsen finns lämningar av flera olika byggnader: Dubbelkällaren, en mindre källare benämnd Strandkällaren, ”Munkarnas mur”, en kalkugn och en tegelugn. Byggnadslämningarna har återställts och ugnarna har delvis rekonstruerats.

Ramundebodas kyrkogård. I bakgrunden ses ”Munkarnas mur”, troligen en del av ruinen av en kyrka som aldrig blev färdig. I förgrunden ses nuvarande kyrkogårdsmuren som antagligen ursprungligen uppfördes som en del av kyrkans södra vägg. Foto: Jonas Ros.

I området finns en Dubbelkällare, en ruin med två dubbla valv. Källaren har haft en övervåning och det var antagligen där Antoniterbröderna bodde i små rum. Delar av nuvarande kyrkogårdsmuren och den s.k. ”Munkarnas mur” har från början uppförts i avsikt att vara en byggnad. Troligen är murarna ruiner av en aldrig helt färdig kyrka som började byggas av Antoniterna. Murarna visar att kyrkan var tänkt att bli stor, ca 20,8 x 43,8 meter och till formen rektangulär som en salskyrka.

Under 2010-2011 grävdes den s.k. ugnshögen ut, där fann man vid utgrävningar 1912 en kalkugn och en tegelugn. Där har även funnits en till kalkugn. Tegelugnen och kalkugnarna har antagligen använts av Antoniterna då de skulle bygga Dubbelkällaren, Strandkällaren och ”Munkarnas mur”. Antagligen var det periodisk bränning i tegelugnen vid behov, då bröderna skulle uppföra byggnader i Ramundeboda.

Gångstigar har anlagts i Ramundeboda så att området blir tillgängligt för rörelsehindrade. I samband med detta arbete gjordes arkeologiska undersökningar. Då hittades flera huslämningar från 1600- och 1700-talen. Dessutom fann man två äldre grunder, den ena troligen från 1500-talets andra hälft. Dessa huslämningar visar att det var bebyggelse här efter det att Antoniterna hade lämnat Ramundeboda.

Den arkeologiska undersökningen av kalkugnen och tegelugnen har givit kunskap om hur ugnarna var byggda och fungerade. En rekonstruktion har gjorts av ugnarna på så vis att ugnarnas eldmunnar har murats upp och ugnarnas murar blivit utmärkta i markytan. Nu kan besökare i Ramundeboda se hur ugnarna såg ut och fungerade.

För den som vill läsa mer om utgrävningarna i Ramundeboda hänvisas till Stiftelsen Kulturmiljövårds webbsida:
www.kmmd.se/Arkeologi/projekt-2011/

Nämnas kan även att i vår egen tidskrift Skygne, Nr 3 1987 finns en artikel av Lars Andersson *Ramundeboda kloster – gåtan i Tiveden*. Här redovisas bl.a. den arkeologiska undersökning som gjordes 1912 av antikvarie Otto Janse.

Ramundeboda Intresseförening

Länsstyrelsen i Örebro läns engagemang och den arkeologiska verksamheten vid Ramundeboda ledde så fram till bildandet av Ramundeboda Intresseförening.

Onsdagen den 30 november bildades föreningen formellt vid ett särskilt årsmöte då även stadgar antogs. Föreningens ändamål är enligt stadgarna:

”... att på olika sätt inspirera till, initiera och stödja

- utveckling av Ramundeboda-området när det gäller besöksnäring och kulturella aktiviteter.
- arkeologisk, antikvarisk och historisk forskning runt Ramundeboda-området samt att medverka till att resultaten redovisas både i form av vetenskapliga rapporter och med lättillgänglig information såsom broschyrer och utställningar.

Föreningens ändamål är också att vara en samarbetspartner till Laxå kommun i kontakter med andra institutioner och myndigheter i arbetet med att utveckla området.

På agendan för Ramundeboda Intresseförening står ett ordinarie årsmöte i mars 2012. På platsen kommer det att skyltas med nya skyltar till våren och i sommar sker invigningen av Ramundeboda efter utgrävningarna. Att följa utvecklingen av Ramundeboda-området är för mig personligen av mycket stort intresse och givetvis blir jag medlem i Ramundeboda Intresseförening.

Tor Eriksson

